

Opinia Klubu Radnych Kórnickiego Forum Obywatelskiego odnośnie projektu budżetu gminy na rok 2025 oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2025-2037

Panie burmistrzu, pani skarbnik! Koleżanki i koledzy radni!

W imieniu klubu radnych Kórnickiego Forum Obywatelskiego mam przyjemność przedstawić naszą opinię odnośnie budżetu gminy Kórnik na rok 2025.

Na wstępie chcę zauważyć, że tak interesującego procesu opiniowania budżetu, jak również zaskakujących wyników głosowań nad wnioskami do budżetu oraz samym budżecie nie pamiętam ani z pierwszej swojej kadencji, ani też z ostatniej.

Zaprezentowany nam przed chwilą projekt budżetu na rok 2025 wraz z wieloletnią prognozą finansową jest niewątpliwie budżetem pozytywnym. Jest też budżetem ogromnych zmian, zwłaszcza po stronie dochodowej oraz wyzwań - zważywszy na ilość zaplanowanych w nim zadań inwestycyjnych.

Dochody gminy

Tytułem wstępu - porównania z budżetem 2024 odnoszą się do jego pierwotnej wersji uchwalonej w grudniu 2023 roku. Jak co roku odnotowujemy wzrost dochodów - i kwota ponad 25 mln zł wzrostu - do sumy 350 mln zł robi wrażenie. Odrobinę mniejsze robi procentowy wzrost rok do roku, który po odliczeniu inflacji wynosi w granicach 4%. Jednak większość samorządów w Polsce może jedynie o takim wzroście i takim budżecie pomarzyć. Dla porównania, budżet naszej gminy jest trzecim, jeśli chodzi o dochody, budżetem w gminach powiatu poznańskiego - Tarnowo Podgórne ma dochody zaplanowane na poziomie 404 mln zł; Swarzędz - niemal pół miliarda, Komorniki - 301 mln zł.

W tegorocznym budżecie, co warto jeszcze raz podkreślić, zawarta jest ogromna zmiana w zakresie dochodów własnych gminy. Dochodów, które stanowią będą od tego roku ponad 80% naszego budżetu - i są kluczowe z punktu widzenia samodzielnego funkcjonowania każdego samorządu.

Zastąpienie subwencji oświatowej zwiększonym udziałem w podatku dochodowym od osób fizycznych (który rośnie niemal o 90% - do blisko 140 mln zł oraz prawnych (wzrost z 12 do 24 mln zł) znacząco zwiększa samodzielność i niezależność samorządu, jak również stabilność jego dochodów. Która to nie będzie zależec od uznaniowej decyzji rządu czy dostępnych środków pomocowych, tylko od sytuacji gospodarczej oraz rozwoju gospodarczego naszej gminy. Te dwa dochody stanowią bowiem niemal 40% wszystkich dochodów naszej gminy. Długofalowo, zważywszy na tempo i charakter rozwoju naszej gminy, jest to zmiana bardzo korzystna.

Z kolei zniesiony podatek janosikowy zastąpiony został współczynnikiem zamożności - i w ten sposób uszczuplone nasze dochody o ponad 26 mln zł - dalej karząc nas za solidny rozwój.

Są jednak po stronie dochodów także pewne niepokojące sygnały. Podatki od nieruchomości są drugą, co do wielkości przychodów, pozycją w budżecie - 111,5 mln zł to ponad 32% naszych przychodów. I o ile podatek od nieruchomości osób fizycznych wrasta o solidne 14% (do sumy 15,6 mln zł) to znacznie ważniejszy i większy kwotowo podatek od nieruchomości od osób prawnych, który zaplanowany jest na kwotę 96 mln zł, po raz pierwszy od dwóch kadencji zalicza stagnację. Co prawda wzrasta on o 2%, lecz zważywszy na inflację - realnie spada. Czy to jest sytuacja chwilowa, czy też oznaka zastoju gospodarczego - czas pokaże.

Warto też zauważyć, że mamy w naszym budżecie, po stronie dochodów, kwoty mniejsze – na przykład podatek od środków transportowych (2,1 mln zł) czy podatek od czynności cywilnoprawnych osób fizycznych (3,9 mln zł). Ich wielkość zależna jest od sytuacji gospodarczej państwa i firm – w przypadku środków transportowych firmy szukają jak najtańszego miejsca rejestracji swoich pojazdów – a Polska nie jest dzisiaj atrakcyjnym miejscem - zdecydowanie lepsze warunki oferuje np. Rumunia. Również podatek od czynności cywilnoprawnych ściśle zależy od tego ile transakcji kupna - sprzedaży nieruchomości zostanie zawartych na terenie naszej gminy. Spadek obrotu gruntami oraz zakupów mieszkań i domów jest zaś w tym roku więcej niż pewny.

Warta odnotowania jest również wielkość planowanych dochodów majątkowych - czyli tych wynikających ze sprzedaży majątku bądź pozyskania środków zewnętrznych. Większość gmin, które porównywałem z naszym budżetem zakłada te dochody na poziomie 10 - 15 mln zł. W tym kontekście zaplanowane w naszym budżecie środki z tego tytułu pokazują bardzo ostrożne podejście do tego źródła dochodów gminy.

Wydatki gminy

Oświata

Gdyby ktoś z Państwa nie wiedział, to gmina Kórnik ma jedno z najmłodszych społeczeństw w Polsce. Prognozy GUS wskazują również, że liczba dzieci szkolnych i przedszkolnych przez najbliższych kilka - kilkanaście lat nie będzie spadać.

Nic więc dziwnego, że 40% - 140 mln zł naszego budżetu przeznaczymy w 2025 roku na oświatę. Jest to kwotowo spory, bo ponad 25 % wzrost w stosunku do roku 2024.

Jeszcze większy wzrost notują wydatki na szkoły podstawowe - o ponad 30% rok do roku, do kwoty 64 mln zł. Wśród wielu czynników, które się na to złożyły, jest m.in wzrost kwoty na wynagrodzenia nauczycieli szkół podstawowych - z sumy 24 do 33 mln zł.

Warto nadmienić, że inwestycje w tej pozycji stanowią w tym budżecie marginalną kwotę - bo jedyną, większą kwotowo, inwestycją (2 mln zł) jest budowa nowej SP w Bninie - która i tak, w porównaniu do planów, jest już opóźniona o rok. Cieszy fakt, iż znalazły się środki na projekty modernizacji SP w Kamionkach i w Kórniku; martwi brak jakichkolwiek środków na rozbudowę SP w Radzewie, która już pęka w szwach, a dzieci chodzą na 2 zmiany - podobnie jak w wielu szkołach naszej gminy. Bez zwiększonych nakładów finansowych taki stan będzie się utrzymywał, ze szkodą dla dzieci.

Myślę, że dla wielu radnych zaskoczeniem będzie, że o ile na szkoły podstawowe wydajemy około 45% budżetu na oświatę, to niewiele mniej - 37% (czyli 52 mln zł) przeznaczamy na opiekę przedszkolną. Proszę się więc nie dziwić prośbą rodziców o budowę i rozbudowę żłobków - bo o ile liczba miejsc w przedszkolach mniej więcej zaspokaja potrzeby, tak miejsc w żłobkach bardzo brakuje.

Kończąc temat oświaty - znakiem naszych czasów jest to, iż ponad 5 mln zł przeznaczamy w szkołach na świetlice. Rodzice, próbując pogodzić życie zawodowe i rodzinne w ten sposób mogą zagospodarować czas dzieciom. I od szkół zależy, w jakich warunkach i jak dobrze uda się ten czas dzieciom zagospodarować. A od gminy - czy szkoły te warunki pomogą zapewnić.

Inwestycje

Na tle innych gmin naszego powiatu, mamy zaplanowany bardzo podobny poziom wydatków majątkowych - 68 mln zł. Jednak stricte na inwestycje przeznaczamy już znacznie mniej - tylko 55,6 mln zł. Imponuje liczba zaplanowanych inwestycji - jednak na większość z nich zaplanowane są wydatki jedynie na projekty - a, jak wiemy z lat poprzednich, spora część z nich zostanie przesunięta na lata następne.

Na pewno cieszy fakt, iż mamy w końcu pełnoskalową inwestycję w sieć kanalizacyjną - zaplanowane w tym roku 12 mln zł na budowę kanalizacji w Czmoniu daje nadzieję, że kolejne miejscowości będą pojawiały się w budżecie częściej - a poziom skanalizowania jest to jedna z największych słabości naszej gminy na tle całego powiatu poznańskiego.

Kolejną, w skali nakładów, inwestycją w tegorocznym budżecie jest przebudowa budynku urzędu miejskiego przy pl. Niepodległości 4. Patrząc na warunki, w jakich obecnie pracują urzędnicy oraz w jakich przyjmują interesantów, rozbudowa jest niezbędna; a w połączeniu ze środkami na poprawę cyberbezpieczeństwa całej infrastruktury krytycznej urzędu powinna znacząco podnieść warunki, wydajność, bezpieczeństwo oraz komfort zarówno urzędników, jak i interesantów.

Porównując harmonogram budowy dróg, przyjęty zarządzeniem burmistrza nr do Zarządzenia nr 140/2023 należy stwierdzić, iż drogi wprowadzane są do projektowania zgodnie z harmonogramem. Niepokój może budzić to, iż o ile data rozpoczęcia inwestycji (rozumianej jako projekt) jest podana, tak brak jest daty zakończenia projektu. Tymczasem dla naszych mieszkańców nie jest ważne, kiedy się zaczyna daną inwestycję, tylko kiedy ją kończy. Mamy w naszej gminie przykłady, jak choćby niewielki odcinek chodnika na ul Dworzyskowej, gdzie projekt rozpoczęty w 2017 roku do tej pory nie doczekał się realizacji.

Istotną pozycją w naszym budżecie - w ilości planowanych inwestycji, nie kwoty - stanowią ścieżki rowerowe. Pozwolę sobie mieć nadzieję, iż ten rok będzie w tej materii rokiem przełomowym - że zakończymy sporą część etapów projektowych, by w kolejnych latach przejść do prac inwestycyjnych. Dobry zwiastun już mamy - ścieżkę rowerową wzdłuż ul. Czołowskiej - wykonaną w dodatku z nawierzchnią właściwą, czyli asfaltową.

Mamy w naszym budżecie, już od wielu lat swoisty węzeł gordyjski - czyli zintegrowany węzeł przesiadkowy Gądky - takie nasze Yeti - wszyscy słyszeli, nikt nie widział. Mam nadzieję, że zaplanowane na ten rok oraz kolejny środki zostaną wydatkowane w terminie. Podobnie, jak

wyczekiwana przez wielu mieszkańców i kierowców przebudowa skrzyżowania ul. Średzkiej i Parkowej.

Inwestycje w infrastrukturę sportową. W budżecie znalazło się miejsce na kilkanaście, różnej skali, inwestycji w infrastrukturę sportową. Zważywszy na potrzeby, jak i oczekiwania - zarówno dzieci, młodzieży, jak i dorosłych, są one niezwykle ważne. Będziemy jednak zabiegali, by w naszych miejscowościach powstawało więcej boisk wielofunkcyjnych ze sztuczną nawierzchnią - takich, jak w Czmoniu, które pozwalają na znacznie wszechstronniejsze i niemal całoroczne uprawianie różnych dyscyplin sportowych - i indywidualnych, i grupowych.

Dotacje dla stowarzyszeń sportowych:

W budżecie 2025 zaplanowano wzrost wydatków na dotacje dla stowarzyszeń sportowych do kwoty niemal 1,8 mln zł. Oznacza to wzrost o ponad 50 % w stosunku do środków zaplanowanych w budżecie na rok 2024. I była by to fantastyczna wiadomości dla wszystkich klubów sportowych gdyby nie to, iż w ciągu ubiegłego roku przyznano dodatkowo jednemu klubowi piłkarskiemu niemal pół miliona zł na grę drużyny seniorskiej w III lidze. W naszej opinii jest to łamanie przyjętych reguł i zasad dofinansowania sportu dzieci i młodzieży w naszej gminie, gdzie, po pierwsze, dotacje kluby otrzymują na początku roku, środki przyznawane są na szkolenie dzieci i młodzieży, oraz nigdy nie było przyznawanych środków na wynagrodzenia zawodników, wynikające li tylko z faktu gry w drużynie seniorskiej. Kontynuowanie tego jest niczym innym, jak nierównym traktowaniem pozostałych dużych klubów i stowarzyszeń sportowych, których sukcesy pozwalają naszej gminie plasować się na czołowych pozycjach w powiecie, województwie i kraju. Porównując przyznane w ubiegłym roku środki na sport, to jeden tylko klub piłkarski - Kotwica, na swoją drużynę seniorską (czyli około 25 zawodników) otrzymał z budżetu gminy więcej niż 3 topowe kluby z naszej gminy razem wzięte. Kluby, które w systemie sportu młodzieżowego w roku 2024 zdobyły 401 punktów, szkolą około 200 zawodników, które zdobyły niezliczoną liczbę tytułów mistrzów Polski, a ich zawodnicy zapewne zgarną większość z ponad 400 tys puli przeznaczonej na stypendia sportowe w naszej gminie (tutaj - bardzo dobra decyzja, by tą pulę zwiększyć o prawie 25%). Reasumując - taki spodziewany podział jest wbrew logice, przyjętym w gminie zasadom oraz zwykłemu poczuciu sprawiedliwości.

Nadwyżka budżetowa, przychody i rozchody

Zdolność inwestycyjna gminy zależy od nadwyżki dochodów bieżących, pozyskanych środków zewnętrznych na inwestycje, a, gdy tych zabraknie - od możliwości pożyczania pieniędzy - czy to w formie kredytów, czy obligacji.

Analizując budżety lat poprzednich, myślę, że na szczęście mamy już za sobą sytuację z 2022 i 2023 roku, kiedy to w projekcie budżetu wydatki bieżące były wyższe niż dochody bieżące. W roku 2024 gmina miała nadwyżkę budżetową w wysokości 23 mln zł - w budżecie na 2025 - niemal taką samą. Niby - bo wzrost całego budżetu oznacza i inflacja oznaczają, iż procentowo mamy tych środków odrobinę mniej.

Analiza tabeli przychodów i rozchodów pozwala na stwierdzenie, iż gospodarka długiem prowadzona jest z naciskiem na zbilansowanie budżetu - wzorem lat ubiegłych spodziewać się można, iż planowana kwota pożyczek ulegnie znacznej redukcji ze względu na pozyskane środki zewnętrzne, większe, niż zaplanowane wolne środki z budżetów lat poprzednich oraz przesuwanie zapisanych w 2025 roku zadań inwestycyjnych na lata kolejne.

Pozwolę sobie pominąć analizę WPF - niestety, jest to dla mnie dokument, w którym najważniejsze jest, by zgadzały się cyfry; natomiast przywiązywanie się do dat zapisanych przy poszczególnych inwestycjach może przynieść sporo rozczarowań.

Podsumowując:

Nie da się stworzyć budżetu, który zadowoli wszystkich. Przedłożony na projekt pozwala z pewnym optymizmem stwierdzić, iż powoli, ale w miarę systematycznie posuwamy się do przodu w realizacji potrzeb mieszkańców. Są działy, gdzie ta sytuacja jest w miarę stabilna i dostosowana do obecnych potrzeb; ale i takie (kanalizacja, drogi, ścieżki i chodniki) - gdzie oczekiwania są dalece większe niż to, co gmina w tym zakresie czyni. Mamy również uwagi co do tego, iż w budżecie nie znalazły się niektóre inwestycje lub pozycje, które albo w nim były, albo miały być - z czego bardzo niezadowoleni są ci z naszych radnych, których to dotknęło.

Trudno też odnieść się do wszystkich zawartych w budżecie i WPF informacji, bo dnia bym nam nie starczyło - mogę tylko podziękować p. skarbnik i jej pracownikom za to, iż z każdym rokiem budżety są coraz bardziej czytelne i szczegółowe, pozwalając na lepszą analizę zawartych w nich informacji.

Dlatego rekomendujemy głosowanie za przyjęciem przedstawionego nam budżetu wraz autopoprawką zaproponowaną przez burmistrza, pozostawiając jednak prawo do odmiennego głosowania tym radnym, dla których niedoskonałość tego budżetu nie pozwala na głosowanie na tak.